

BOKOD

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

Készítette:

Bokod Község Önkormányzata
Csonka László polgármester

Főépítész:

R. Takács Eszter
okl. építészmérnök, vezető településtervező

Készítette:

Városökológia Bt
Virág Attila geográfus
Orosz György térség- és településfejlesztő,
környezetgazdálkodási agrármérnök

Fotók:

Orosz György, Virág Emese

VÁROSÖKOLÓGIA BT.

1. KÖSZÖNTŐ

Kedves Olvasó!

Reményeink szerint Bokod Településképi Arculati Kézikönyvének elolvasása felkeltette érdeklődését a település szépsége, értékei iránt, és bízunk abban, hogy a Kézikönyv segítséget nyújt a környezethasználat, a tervezés és az építkezés során.

Bokod az Által-ér völgyében elhelyezkedő soknemzetiségű település, mely közel 800 éves múltra tekinthet vissza. A Vértes nyugati oldalán az Által-ér mentén elhelyezkedő települést ma mintegy 2130-an lakják. Fényes Elek 1851-ben azt írja: „Jóságáról a bokodi kolompér egész megyében leghíresebb”, így ennek tiszteletére rendezik meg minden évben a Bokodi krumpli fesztivált. A település másik érdekessége a három történelmi egyház templomának szemet gyönyörködtető elhelyezkedése egy utcában, egészen közel (430 m) egymás-hoz. Mindhárom

templom Fellner Jakab tervei alapján épült, a késő barokk evangélikus templom jelentős kultúrtörténeti emlékek, hiszen orgonája közel 200 éves, így Európa két legrégebbi orgonájának egyike. A közeli erdőben található a régebben a községhez tartozó majd ezer éves Vértesszentkereszti Bencés Apátság romja, amely mára a zarándokok egyik kiemelt célterülete lett. A környék turistaútvonalai igazi kihívást jelentenek a természetjáróknak, a falu határában lévő csodálatos 130 hektáros Bokodi-hűtőtó körül pedig jelentős horgászparadicsom bontakozott ki az elmúlt időkben.

Ha véletlenül erre jár, időzzön egy kicsit nálunk, rendezvényeinken mindig szívesen látjuk!

Csonka László polgármester

2. BOKOD BEMUTATÁSA

Bokod hazánk Közép-dunántúli régiójának Oroszlányi járásában fekszik. A Komárom-Esztergom megyei település a Vértestől északnyugatra, az Által-ér völgyében, 2991 hektáron terül el a Dunántúli-középhegység és a Bakony vonulatai között. A legközelebbi nagyobb város Oroszlány, mely Bokodtól 6 kilométerre található. Az M1-es, valamint az 1-es főútról Tatabánya felől Környén át, továbbá a 81-es útról Mór-Pusztavám érintésével érhető el. Dadon keresztül Komárom, vagy Tata, valamint Császáron át Kisbér irányából is megközelíthető. A községet körülbelül 2200-an lakják. A házak a legforgalmasabb út mentén (Fő utca) és az abból leágazó mellékutcákban sorakoznak. Keleti végében az Öreg-tó partja húzódik. A falu több mint egyharmada a Vértesi Natúrparkhoz tartozik. A településen és annak közelében számtalan természeti érték és lenyűgöző épület, rom található,

a falu közelében feltárt vadászkastély, Gerencsér mára erősen lepusztult nyomai is. A hely gazdag történelmének jeles pillanataként említhető, hogy 1439-ben Habsburg Albert özvegye, Erzsébet királynő és fia, a későbbi V. László Gerencsér kastélyában szállt meg a Visegrádról kicsempészett Magyar Szent Koronávalbirtokukban. XV. században a falu Rozgonyi család tulajdonába került. Az oszmán hódoltság idején Bokod teljesen elnéptelenedett. A zsitvatoroki béke évében, 1606-ban hét lovagi család telepedett le és alapította újjá a községet. 1642-ben Bokod lakossága ismételten gyarapodott, a betelepített szláv jobbágyságnak köszönhetően. Bokod népességének összetétele az 1689-ben Szécsény György esztergomi érsek által kiadott Faluszálló levelének köszönhetően még színesebbé vált. Ezúttal németek és tótok költöztek a faluba. A XVIII. században az Eszterházyak

amelyek igazi ékességei ezen kicsiny ékszerdoboznak. A környék rengeteg lehetőséget kínál a kirándulók, kikapcsolódni vágyók számára. Ezek közé tartoznak az Erőmű-tavi "lebegő" falu (közigazgatásilag Oroszlány része), és a Bokod közelében megbúvó Vértesszentkereszt bencés apátság romjai.

Történeti események

A terület a régészeti leletek tanulsága szerint már a bronzkorban is lakott volt a Kr. e. XI.-VIII. század között. A Bokod név először egy honfoglalás kori adománylevélben tűnt fel, amelyben Árpád fejedelem Elődnek ajándékozta a határtelepülést. A Bokoddal kapcsolatos első írásos emlék 1146-ban kelt. Az Anjouk uralkodása idején a területen előszeretettel tartottak vadászatokat a nemesség képviselői. Erre utalnak

Pozsony megyéből katolikus szlovákokat invitáltak Bucudra. Emellett Bogodra 1718-ban Bajorországból és Voralsbergből is érkeztek német ajkú lakosok, akik a későbbi évtizedek során elmagyarosodtak. A kulturális sokszínűséget jól mutatja, hogy az 1700-as évek folyamán három felekezet; az evangélikus, római katolikus, a református egyház hívei is felépítették saját templomukat. Továbbá ezen század krónikájának színes érdekessége, hogy Magyarországon először itt természetettek burgonyát. A XIX. század évtizedei a viszontagságoktól sem volt mentes. Számos bokodi részt vett az 1848-as szabadságharcban, 1855-ben pedig heves kolerajárvány tizedelte meg a vidék lakosságát. Azonban a kiegyezést követően megindult a faluban a polgárosodás. Olvasóköri és Tűzoltó Felügyelőség is alakultak a század kései időszakában. A környéken pedig virágzott a legeltető állattartás.

Az elmúlt két évszázadban az intenzív iparosodás folyamata is tetten érhető, amely főként a térségben feltárt jelentős szénvagyonra települt. A szénbányászat a település számos lakójának biztosított megélhetést a XX. század kései évtizedeiben. 1961-ben épült fel a Vértesi Hőerőmű, melynek hűtővizét a mesterséges a 130 hektáron elterülő Bokodi-tóba (Erőműi-tóba) vezették. Mára a tavat lelkes horgászok látogatják a jó fogás reményében. Bokod jelentős részét a falu teszi ki, azonban a község erőműhöz legközelebb eső területét még a 60-as évek elején épített hat utcából álló négylakásos, földszintes, kiskertes lakótelep zárja, ahol a 60-as évektől a 90-es évekig, főként az erőműben dolgozók, külön "kerületben" éltek. A település szerkezetének, karakterének kialakulását a

történelmi katonai felmérések térképein lehet nyomon követni. Bokod településmagja a három templom mellett alakult ki. A katolikus (1779) és evangélikus (1781) templomok közel egy időben épültek, a református templom tíz évvel később 1794-ben készült el. A település a mai Fő utca felső szakaszán épült hosszanti irányba, illetve a mai Pusztavámi út, Lajta utca, Száva utca mentén szervesen alakult ki, ahogy ez a mai kanyargós utcaszerkezetből is látszódik. Bokod a történelem során a Fő utca mentén az Öreg-tó felé haladva fokozatosan épült ki, majd haránt irányú tervezetten egyenes utcákkal bővült. A Fő utca menti terjeszkedés korszakát jól mutatják a Fő utca mentén sorban álló 1930-as évekre jellemző manzárd tetős lakóházak.

3. ÖRÖKSÉGÜNK,

TEPLOMOK UTCÁJA

A település érdekessége, hogy a három történelmi egyház temploma egy utcában egymáshoz közel, 400 méteren belül helyezkedik el, látványos képet adva Bokod főutcájának. Mindhárom templom Fellner Jakab tervei alapján épült, a késő barokk evangélikus templom jelentős kultúrtörténelmi emlék, hiszen orgonája közel 200 éves, így Európa két legrégebbi orgonájának egyike.

MŰEMLÉKEK

Római katolikus templom (Keresztelő Szent János)

Utca felől kerítésfallal körülvevett, szabadon álló, egyhajós, egyenes szentélyzáródású templom, K-i homlokzati toronnyal, a szentély felett kontyolt nyeregtetővel, a szentély D-i oldalához csatlakozó sekrestyével. Csehsüveg boltozatú hajó és szentély. A hajó bejárat felőli oldalán karzat. Falképek: 1937 (Damlár József). Berendezés: főoltár, késő barokk, 1790 körül. Korábbi templom felhasználásával építette az Esterházy család 1779–1781 között. 1937–1938-ban felújították. Szabadon álló téglalap laprajzú

van, lizénákkal közrefogott faltükörben szegmensíves kapubejárata felett könyöklőpárkányos kórusablak van. A homlokzat két oldalát és a toronytest felső szintjeit szintén saroklizénák díszítik. A háromszögű oromfalak és az osztópárkány fölött a torony szintjein faltükörben 1-1 négyzetes keretezett toronyablak, a legfelső szinten körben könyöklőpárkányos szegmensíves harangablakok vannak. Óraíves (óra nélküli) párkánya felett hajlított élű gúlisícsák zárja le. A hajó bal oldalán lizénák között két szegmensíves keretezett ablak, a jobb oldalon szintén egy ablak, a második faltükörszakasztól a hajó és a szentély oldalához félnyeregtetős sekrestyeépület kapcsolódik, két ablakkal. A hátralépő szentély egyenes záródású, jobb oldalán a hajóéval egyező ablak. Nyeregtetején cserépfedés van.

Református templom

A község főutcája mentén, körülkerített kertben, szabadon álló, egyhajós, téglalap alaprajzú templom, Ny-i homlokzati toronnyal, K-i záródása felett kontyolt nyeregtetővel. A szegmensíves záradékú, kőkeretes kapu a torony D-i oldalhomlokzatán nyílik.

Síkmennyezetes hajó, a hajó bejárati oldalán fakarzat. Berendezés: jellemzően 20. század; karzaton legénypadok, 18. század vége. A templom 1794-ben épült, tornya 1816–1817 között készült el. 1822-ben kőfallal vették körül a templomot. 1898-ban megújították az épületet. Homlokzata elé épült négyszögletes tornyának alsó szintjén jobb oldalon szegmensíves kőkeretes bejárat nyílik a toronyaljba. A torony homlokzatán lent négyszögletes kőkeretes ablak, az ereszpárkány fölött kerek kórusablak, az osztópárkány feletti felső szinten saroklizénák között körben néhány keretezett félköríves záródású

barokk templom, a község főútvonalának végében lévő kis téren (Hősök tere) található. Középtornyos homlokzatának tengelyében kissé előreugró rizalit

kórusablak van. A tornyot az óra nélküli óraíves párkányzat fölött törtvonalú sokszögletes sisak zárja le. A toronyhoz ferde oromfalakkal kapcsolódik a homlokzat, a téglalap alaprajzú egyenes záródású hajótest két oldalán 2-2 szegmensíves keretezetlen ablak van. A tagolatlan ereszpárkány felett nyeregteteje cseréppel fedett.

Evangélikus templom

A község főutcája mentén, utcavonalon, szabadon álló, egyhajós, téglalap alaprajzú templom, É-i homlokzati toronnyal, a D-i záródás felé csonkakontyolt nyeregtetővel. A tornyon kőkeretes, záróköves kapu. Síkmennyezetes hajó, három oldalán fa karzattal. Berendezés: szószékoltár, karzat, padok, 18. század vége. Orgona: 1816 (Reinhard György), átépítve, 1971. Épült 1781-ben (Fellner Jakab tervei alapján), tornya 1791-ben. 1981-ben felújították. A község főútvonallal mellett utcavonalban álló téglalap alaprajzú későbarokk templom. Homlokzata elé épült négyszögletes torony, a kőkeretes záróköves bejárat felett középen lizénasávban táblás dísz, efölött félköríves záródású kórusablak van. Ereszpárkánya csak a főhomlokzaton tagolt, a toronytest íves oromfalakkal kapcsolódik a homlokzathoz. A toronysarkokon armírozás, közöttük

fekvő, téglányalakú füleskeretes ablak, az osztópárkány felett félköríves záróköves keretezett harangablakok vannak. Gazdagon tagolt óraíves párkányzat órákkal, felette törtvonalú toronysisak zárja le. A hajótest két oldalán fent 3-3- keretezett, bújtatott rácsos ablak van: az északi oldalon lent hasonló ablakok, a déli oldalon két ablak között egy szegmensíves kerettel díszített bejárat. A hátsó egyenes záródású falon szintén egy, az előbbiekkal azonos ablak, és egy kisebb kőkeretes ablak nyílik. Nyeregteteje cseréppel fedett, a hátsó részen kontyolt kiképzésű.

HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ MŰVI ÉRTÉKEK

Tájház

A lakóépület saroktelken helyezkedik el a Tátra utca és Rózsa utca kereszteződésében. A telek hagyományos beépítést mutat, oldalhatáron álló beépítéssel, a fő épület mögötti sorolással melléképület, valamint a másik oldalhatáron lévő nyári konyhával. A fő lakóépület csonkolt nyeregtető kialakítású, cseréppel fedett. Az utcai fő homlokzaton egy ablaknyílás helyezkedik el, mely hagyományos építészeti tagolást,

anyaghasználatot (fa) mutat. Az épület tornácos kialakítású, mely tornác a fő épület mögé épült további épületen is végighalad. A nyári konyha épülete nyeregtetős, cseréppel fedett, utcai homlokzatán egy szellőzőnyílás helyezkedik el.

TOVÁBBI ÉRTÉKEK

Bokodi Öreg-tó és az Erőműi-tó

A Vértesi Erőmű megépítésekor az Által-ér vizét felduzzasztották és a mesterségesen kialakított 160 hektáros Bokodi-tóba vezették, amely Bokod és Oroszlány között található. Pontosabban nem egy, hanem két összefüggő tóba, a bokodi Öreg-tóba, valamint az Erőművi-tóba. Az Erőművi-tó különlegessége, hogy a téli hónapok során sem fagy be a Vértesi Erőmű (más néven Oroszlányi Erőmű) hő szennyezésének köszönhetően a horgászok nagy öröme. Ezen felül a természetjáróknak, kirándulóknak is valódi élményt nyújthat egy látogatás az év bármely időszakában.

Bokodi "lebegő falu"

Minden túlzás nélkül állítható, hogy talán a környék legújabb és legtöbb figyelmet kapott nevezetességéről van szó, amit mindenképpen meg kell említeni, még akkor is, ha ez a terület

közigazgatásilag már Oroszlány része. Az Erőmű tavára épült sugaras irányban a tó közepe felé futó cölöpökön elhelyezkedő fából készült horgászházak mesebeli látványt nyújtanak. A fatalapzaton álló házak a vztükörről sejtelmesen visszatüköröződe valóban azt az érzetet kelthetik az emberben, mintha az épületek a föld felett lebegnének. Az épületegyüttes szépségét utóbbi időben videóklippek, díjnyertes fényképek és híres magazinokban megjelent cikkek bizonyítják, hogy a lebegő falu méltán tartozik hazánk kevésbé ismert, a nagy közönség számára szinte ismeretlen gyöngyszemei közé. Mivel a kunyhók magánterületen találhatóak jelenleg, vaskerítéssel zárták el a kíváncsiskodó turisták tekintetei elől.

Bokodi vadászház

A 2010-ben kívül-belül teljesen felújított vendégház Komárom-Esztergom Megyében, a Vértes hegységtől kissé nyugatra, a Vértesalja és a Bársonyos megnevezésű tájegység között, az Erzsébet-ér partján, egy erdei tisztás szélén található, Bokod község központjától 4 kilométerre.

BOKOD HAGYOMÁNYAI ÉS KULTURÁLIS ÉLETE

Bokod történelmét mindig is gazdagították a különböző nemzetiségek, főként a tótok és németek. Ez az örökség a falu építészete mellett a hagyományokban is megmutatkozik. A helyi tájházban ezen örökség ápolására igen nagy hangsúlyt fordítanak. Felelevenítik többek között a kanászok karácsonyi énekeit, rég elfeledett népdalokat és a muzsikus cigányok nótáit. A tájház mellett a községben jelen lévő egyházak is igen jelentős közösség formáló erővel rendelkeznek, ugyanis a különböző felekezetek gyülekezetei alkalmain minden korcsoport számára tartanak alkalmakat, valamint kulturális eseményeket.

A település híres csipkéről. Ezen felül a krónikások beszámolóí alapján itt természetek először Magyarországon burgonyát. Fényes Elek a burgonya első hazai ismert feljegyzésében a következővetette papírra: „Jóságáról a bokodi kolompér az

egész megyében a leghíresebb”. Nem is csoda, hogy ennek okán évről-évre megrendezik a Bokodi Burgonyafesztivált. A főzőversenyen bárki indulhat saját alapanyagokat használva, a lényeg, hogy az elkészített ételben a burgonyának valamilyen módon szerepelnie kell.

Bokod másik jelentős ünnepe szeptember utolsó szombatjára esik, mikor is a falu apraja-nagyja képviselteti magát a szüreti felvonuláson és az azt követő bálon.

Bokodon a szénbányászat, mint meghatározó munka és megélhetési forrás a bányász hagyományok alapja. A 70-es években hirdették meg az úgynevezett „Eocén program”-ot, mely a Márkushegyi Bányüzem kialakításával vette kezdetét. A Vértes-hegység nyugati felében, Oroszlány, Pusztavám és Bokod között elhelyezkedő bánya 1981. április 1-jén kezdte meg működését.

Bányász Emlékmű

PRO
PATRIA

1914-1918

ADASSÉK TISZTELET
A
MACYAR NEMZET HŐSEINEK
ADASSÉK TISZTELET
BOKOD KÖZSÉG. HŐSI
HALOTTAINAK.

1939 1945

A II. VILÁGHÁBORÚ HŐSI HALOTTAINAK
ÉS ÁLDOTT EMLÉKÉRE

BABAI JÁNOS
BABAI KÁROLY
BABAI LAJOS
BAGÓ ISTVÁN
BALOGH KALMAN
BALTZ JULIANNA
BARANYAI JÁNOS
BARANYAI LÁSZLÓ
BERTALAN KÁROLY
BOGNÁR ANDRÁS
CSÁKYARI FERENC
CSÁKYARI JÓZSEF
DORRÓ JÁNOS

RÁDI BALINT
KAS KÁROLY
BIAN MIHÁLY
ELMI PÁL
DÖRÖS JÓZSEF
HORVÁTH FERENC
HUSZÁR MIHÁLY
JUNACSEK MIHÁLY
KISS FERENC
KISS JÓZSEF
KLEIN ANTAL
KLEIN ANDRÁS
KLEIN ÁGNES

KLEIN IMRE
KLEIN IMRENE
KLEIN MIHÁLY
KOZLIK FERENC
KRIHÓ JÁNOS
KULHANEK JÓZSEF
LAZÁR ISTVÁN
LAZÁR MIHÁLY
LŐRINCZ FERENC
MAJOR DENES
MAJOR JÓZSEF
NÉMETH FERENC
OBERLING INRE

PATAKI MIHÁLY
PÁNYI LÁSZLÓ
PELLÉNYI JÓZSEF
PULAI FERENC
SELNAY ISTVÁN
SÉNYI MIHÁLY
SÉNYI LŐRINCZ
SZABÓ FERENC
SZABÓ SÁNDOR
SZENTE JÁNOS
SZENTE LÁSZLÓ
SZMILEK DENES
SZTANKÓ GYULA

SZÜCS IMRE
VHA JÁNOS
VIDA LÁJOS
VIDA LÁSZLÓ
VIDA MIKLÓS
VIDA SÁNDOR
VINKÓCZI JÁNOS
ZOBOR FERENC
ZOBOR ZSÓFIA
ZSEBOK MIHÁLY

Hősi emlékmű a II. viágháborúban
elesett bokodiak emlékére

1956-os emlékmű

A vértési Naturparkot bemutató tábla

bokodi utcakép

1884-ben állított kereszt

A település bővelkedik a régi felújítandó, hagyományos házakban

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TÁJVÉDELEM

Bokod legjellegzetesebb tájalakító tényezői nyugaton a nagy kiterjedésű erdő, északon az Által-ér völgye az Öregtóval és a hűtőtóval, keleten és délkeleten a Vértes nyúlványai a mélyen fekvő, majd kiemelkedő NATURA 2000 területeivel.

A település külterületének nagy része szántó terület, leszámítva az erdőterületeket és a Vértesi Natúrpark területét.

A külterület legnagyobb vízfelületét az Öregtó és a tavat zsilippel, elválasztott Bokodi-hűtőtó képezi. A település közelében folyik a Császár falujától délre eredő Által-ér, amelyet az Oroszlányi Hőerőmű építésekor 1961-ben felduzzasztottak. Az így létrejött mesterséges Erőművi-tó, valamint a bokodi Öreg-tó 160 hektáros egybefüggő vízfelületté olvadt össze. Ennek is köszönhető, hogy az utóbbi évtizedekben igazi horgászparadicsom alakult ki. Amit a tópartján sorakozó festői szépségű cölöpökön álló kicsiny horgászkunyhók sora is alátámaszt. A külterületen több vízfolyás is található. Északon a Bokodi vízfolyás, délen a Diósi-ér és az Erzsébeti-ér.

Bokod életét mindig is meghatározta a Vértes közelsége. A települést sűrű erdő veszi körül, amely mind a bencés szerzetesek számára kínáltak menedéket a világi élet keltette zajtól, mind pedig a vadászokat oly mértékben kedvelő Anjouk számára kínált kitűnő vadászterületet. Napjainkban a vadászokat ugyan már felváltották a békés túrázók és a szerzetesek is elhagyták a mára kopottas fényükben is tündöklő romokat, azonban a Vértes ezen része még mindig magával ragadja az erre járókat. 2005-ben a természeti táj védelme érdekében 17 település, köztük Bokod megalapította a Vértesi Natúrparkot, amelynek északkeleti részén található a falu (a község területének körülbelül fele tartozik a Natúr-parkhoz).

A Natúrpark célja a terület természeti és a kultúrtörténeti értékeinek hosszú távú megőrzése és védelme, a természetvédelem és az idegenforgalom koordinációján alapuló együttműködés és összehangolt térségfejlesztés megvalósítása. A területnek egyedülálló a növény és állatvilága. A különféle társulásokban olyan ritka fajok elegyednek, mint a krími hárs és a keleti gyertyán.

A zárt bükkösökben és gyertyános-tölgyesek árnyas lombjai alatt babérboroszlánok nőnek. A környéknek egyedülálló és különösen gazdag a madárvilága.

forrás: edenkert.hu, krími hárs

forrás: treemail.hu, keleti gyertyán

forrás: wikipédia.hu, vörösfejű gébics

A fás területek mellett nagy kiterjedésű legelők fokozzák a táj változatosságát, ahol mind a szántóföldi gazdálkodásnak, mind pedig a legeltető állattartásnak több évszázadra visszatekintő hagyományai vannak.

Bokod területe beletartozik az országos ökológiai hálózatba, annak részeként ökológiai folyosó és magterület is érinti a települést. Az ökológiai hálózat a természetvédelmi szempontból jelentős természetközeli állapotokat tükröző területeket köti össze és a területek között a fennmaradásukhoz szükséges ökológiai kapcsolatokat biztosítja.

A község területe része a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő országos övezetnek is. Ezért Bokodon különösen fontos a természeti adottságok,

rendszerek valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása következtében kialakult táj sajátos látványának, esztétikai jellemzőinek megőrzése. A településen jelentős az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi területek, azaz a Natura 2000 területek nagysága, melyek különleges madárvédelmi területként vannak nyilvántartva. A Natura 2000 területek célja a fajok és természetes élőhelyeik természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, illetve helyreállítása, ugyanakkor a fenntartó gazdálkodás biztosítása.

Bokod külterületén két ex-lege (azaz törvény erejénél fogva) védett forrás is található.

Az egyik az Erzsébeti-ér északi partján található a másik a település nyugatra eső közigazgatási határa mentén.

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ, ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK

Bokod település magja a mai községterület nyugati oldalán volt, a mai Mór-Kocs-i út belterületi szakaszától (Dadi utca, Hősök tere, Pusztavámi út) nyugatra eső területén (az intézmények nagyrészt itt helyezkednek el). Ennek régebben kialakult lakóterületnek Komáromi út, Száva út, Tátra út, Rózsa út, Lajta út utcahálózati fejlődése, folyamatos beépülése követhető nyomon a különböző korokból származó történelmi térképeken. Ezen a településrészén az oldalhatáron álló, fésűs beépítési mód a jellemző. A Fő út két oldalán mély szalagtelkek találhatóak nagy kertterületekkel. A Fő utca elején, illetve a Hősök terén alakult ki a község központja.

A mai település területének keleti oldalán található újabb kialakított és beépített lakóterületek.

1960-as évek elején, a Bokodi Erőmű megépülése után létesült az Erőmű lakótelepe. Ezen a telepszerűen kialakított területen (Kis utca, 1-6 számú utcák) sorházas beépítés a jellemző. A hőerőmű a falu életét megváltoztatta, átalakította a táj képét és a település környezetét.

A lakóteleptől délre eső területen (Petőfi utca, Malom utca, Erőmű utca által határolt területen) családi házas beépítést találunk.

Az Erőmű lakótelep és a községmag között a Fő utca teremt kapcsolatot. A két területegység között a Fő utcától É-ra jelenleg részben beépítetlen terület található, délre a Hajnal és a Béke utca minkét oldalán, családi házas, oldalhatáron álló beépítés található.

A település déli oldalán fekszenek a különböző felekezeti temetők, melyek közvetlenül kapcsolódnak a lakóterületekhez.

A község belterületéhez kapcsolódva helyezkednek el az Oroszlányi Agrárszövetkezet majorjai.

A település gazdasági övezete Bokod lakott területének dél-keleti és keleti szélén található, ahol számos vállalkozás telephelye működik. A kereskedelmi és szolgáltató övezet tervezett területe a Petőfi Sándor utca – Arany János utca – 1-es utca és a Jókai Mór utcai ingatlanok hátsó vége által határolt területen található, ami jelenleg szántóterület.

Arculatilag a település lakóövezetén belül három szegmens különböztethető meg:

- Történelmi településrész
- Újabb falusias lakóterület
- Kisvárosi lakóterület

A lakóövezeten kívüli arculati térrészek:

- Központi hely (a három templom)
- Gazdasági terület (ipari park)
- Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmény (temető, labdarugó pálya)
- Egyéb zöldfelület, köztér
- Közműterület
- Külterület mezőgazdasági-, bánya- és erdőterületekkel

1. TÖRTÉNELMI TELEPÜLÉSRÉSZ

2. ÚJABB FALUSIAS LAKÓTERÜLET

3. KISVÁROSIS LAKÓTERÜLET

AZ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK UTCÁK SZERINTI LEHATÁROLÁSA

Történelmi településrész:

- Dadi utca
- Száva utca
- Lajta utca
- Rózsa utca
- Tatra utca
- Erdélyi utca
- Felső-köz
- Pusztavámi út
- Hősök tér
- Temető utca
- Fő utca (a Kiss utca kereszteződésig)

Újabb falusias lakóterület:

- Fő utca (a Kiss utca kereszteződésétől)
- Béke utca
- Hajnal utca
- Kiss utca
- Jókai Mór utca
- Ady Endre utca
- Sport utca
- József Attila utca
- Radnóti Miklós utca
- Malom út

Kisvárosias lakóterület:

- 1-es utca
- 2-es utca
- 3-as utca
- 4-es utca
- 5-ös utca

AZ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK JELLEMZÉSE

A Történelmi településrész jellemzői:

- a történelem során fokozatosan alakult, kanyargós utcák
- hosszú szalagtelkek
- alacsony épületek, de közöttük lévő magasabb, kétszintes épületek későbbi építési korok eredményei
- több régi, száz évnél idősebb lakóépület is található a területen
- jellemző az oldalhatáron álló, utcafrontos, előkert nélküli beépítés, az újabb épületeket már előkertetel építették a régiek helyére
- cserépfedés és síkpalafedés a tetőkön
- nyeregtetők, csonkakontyolt tetők, manzárdtetők, sáttortetők

- visszafogott színű homlokzatok
- tömör, áttörésmentes kerítések

Az Újabb falusias lakóterület jellemzői:

- szabályosan egyenes, tervezett utcák
- négyzetesen osztott telkek
- jellemzőek az 1930-as évek manzárdtetős házai, az 1960-1970-es évek kocka házai, illetve a 80-as és 90-es évek nagytömegű többszintes, tetőtér beépítéses lakóépületei
- oldalhatáron álló, előkertes beépítés jellemző
- cserép és síkpalafedés a tetőkön
- nyeregtetők, csonkakontyolt tetők, manzárd tetők, sáttortetők
- visszafogott színű homlokzatok
- áttört kerítések, főleg betonlábazaton fém kerítéselemek alkalmazása

A Kisvárosias lakóterület jellemzői:

- tervezett egyenes utcák, a számozott elnevezésük is erre utal
- kert nélküli házak
- azonos magasságú, egyszintes sorházak, az egész utca egybeépítve
- dominál a palafedés, illetve a bitumenes zsin dellyel fedett pala a háztetőkön
- tulajdonos szintű homlokzat kialakítás, színezés, toldalékok
- rendezett utcakép alacsony dísznövényzettel
- vidám, hangulatos, fiatalos utcakép

Központi hely jellemzői:

- ide tartozik a három templom és közvetlen környezetük a történelmi településrészbe ágyazva

Gazdasági terület jellemzői:

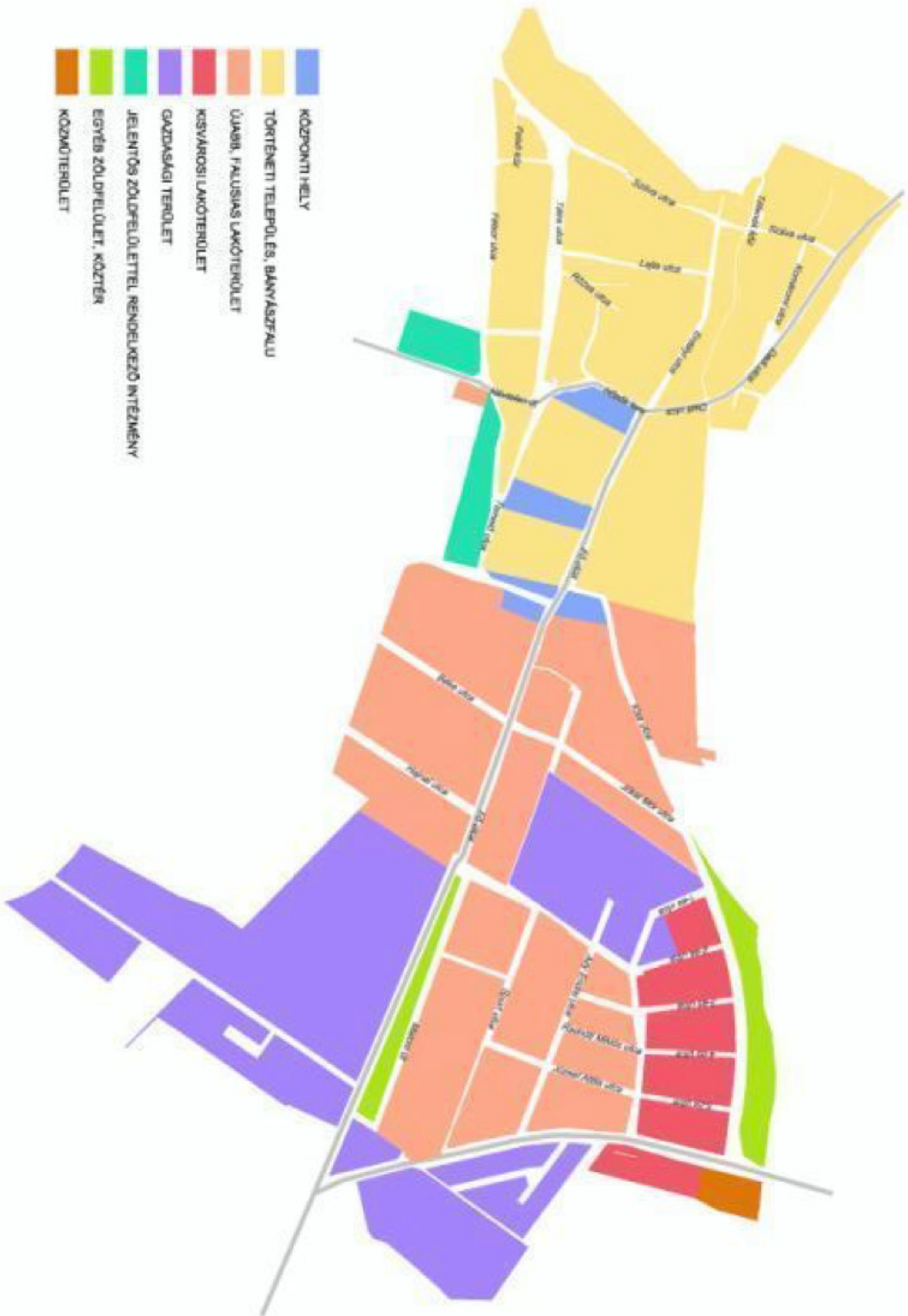
- Bokodi ipari park tartozik ide, illetve a szabályozási terven gazdasági övezetté nyilvánított területek

Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmény jellemzői:

- a temető és a foci pályára kiterjedt zöldfelületei

Egyéb zöldfelület, köztér jellemzői:

- két terület a településen belül, az egyik a település szövetében a Fő út és a Malom utca között található, a másik a lakóterület szélén a számozott utcák felett
- Akác, gyümölcsfa és puhafák jellemzőek

5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

TÖRTÉNELMI TELEPÜLÉSRÉSZ

Telepítés

A keskenyebb telkes területeken az épületek a telkek oldalhatárán állnak. A szélesebb telkekre szabdalt tömbökben az utcával pár - huzamos elhelyezésű épületek vannak. Valamennyi épület az utcafronton áll.

JAVASLAT: IGAZODJUNK A MÁR KIALAKULT, HARMONIKUS RENDHEZ!

Épületmagasság

A történelmi településrészen jellemzően föld szintes épületek állnak, ezért új építésnél is igazodjunk e meglévő környezethez.

Tetőforma, tetőhajlásszög

A történelmi településrészen kis fesztávra épített, így kisebb tömegű, főként kontytetős épületeket találunk, jellemzően mindkét irányba túlnyúló homlokzattal és helyenként lopott tornáccal.

Új építés esetén a területre jellemző, hasonló tömegű és egyszerű tetőformájú épületben gondolkodjunk. A túl meredek („alpesi”) illetve túl alacsony („mediterrán”) hajlásszög, vagy a tördelt, bonyolult te tőforma idegenül hat és megbontja az Történelmi településrész egységes utcaképét, ezért kerülendő.

Héjazat

Javasolt a matt égetett természetes alapszínű, nem engőbozott agyagcserép fedés (natúrtól a mélyvörösig), használata hozzájárul a magaslatokról is jól látható egységes településképhez. Kerülendő a mű antikolt vagy egyéb mintázatú, nem természetes színű és anyagú cserepek, vagy egyéb anyagú fedések (lemezek, zsindelek) alkalmazása. A cserép anyaga és színe mellett fontos a megjelenése is. A történelmi településészb en a klasszikus hódfarkú vagy egyenesvágású cserepek ajánlottak, melyek számos rajzolatban helyezhetők el a tetőn.

NEM AJÁNLOTT A TÚLHATÁROZOTT KARAKTERŰ, SZINTE ÖNÁLLÓ ÉLETET ÉLŐ NAGYHULLÁMÚ, NAGYMÉRETŰ CSEREPEK ALKALMAZÁSA!

Homlokzat anyag- és szín használat

Vakolt homlokzatot alakítsunk ki, sima felülettel. Általánosságban a kapart, dörzsölt, szórt felületképzések idegenek a települérsz hagyományától. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat a homlokzatok tekintetében sem.

Nyílászárók

A nyílások és a tömör falfelületek jellegzetes aránya, különösen az oromfalon, karakteres arcot ad a háznak. Amennyiben nagyobbra, szélesebbre vesszük ezeket a nyílásokat - legyen az egy felújítás, vagy egy új építés -, a ház arca idegenül fog hatni környezetében. Figyelem: az ablaknyílás aránya meghatározó: a nyílások nyújtott arányúak, azaz magasabbak, mint szélesebbek. Azonos ablakméret más-más ablakosztással egészen eltérő megjelenést, hangulatot ad a háznak. Lehetőleg válasszunk fa (fa mintázatú egyéb) anyagú nyílászárókat.

Minden esetben javasolt a természetes, szépen öregedő anyagok használata, hiszen míg a természetes anyagok felújíthatók, átfesthetők, addig a műanyag idővel nem javítható. Javasolt a ríktők helyett a természetes, föld színek használata. A hagyományos, osztott ablakok stílusát a modern nyílászárókkal is tökéletesen lehet érvényesíteni. Nyílászárók felújításánál a fa használata javasolt. Tartsuk meg az eredeti ablakosztást, méreteket és

darabszámot.

Az utólag felszerelt fehér redőnytokok beszerelése helyett gondoljuk át a rejtett, fa vagy famintázatú, lehetőleg a nyílással azonos színű árnyékoló szerkezetek elhelyezésének lehetőségét. A lamellás kialakítású zsalugáter ugyan nem jellemző az területen, de jó megoldás lehet a tömör kialakítású külső spaletta elhelyezése.

Lábazat

Hagyományosan a ház alja mindig nehéz, sötétebb tónusú, mint a falazat. Anyaga a történelmi településrészen helyi kő, téglá, vagy vakolt-festett. Kerülendő a ragasztott, csempeszerű utáztatok, ez esetben a sarkokon az élek találkozása nem megoldott. Történelmi településrészen hagyományosan egyenes vágású, nagyméretű, habarcsba rakott és fugázott, helyben bányászott kövekből készültek az épületek és a kerítések lábazatai.

Kerítések

Bokod történelmi településrészén a hagyományosnak számító zárt kerítések és ezek mellett az áttört kerítések egyaránt megtalálhatóak. A később kialakult újabb falusias lakóterületen leginkább áttört kerítésekkel találkozunk.

A történelmi településrészén mindkét típus építése elfogadható, míg az újabb falusias lakóterületen az áttört kerítéstípus a javasolt. Itt a kerítés maximum 70 cm magas, tömör (beton, kő, vagy tégl) lábazattal, áttörten épülhet.

A történelmi településrészén a kerítések kialakítása, felújítása során javasolt a helyben fellelhető természetes anyagok használata. Terméskőből vagy bontott téglából készült lábazatra fa kerítéselemeket helyezve pozitív hatással leszünk az utcaképre. Tömör kerítés építése esetén szóba jöhet a bontott téglával nyújtott vidéki hangulat kihasználása is. Kerítések kialakítása során alkalmazkodjunk az utcában esetleg már kialakult szokáshoz, rendhez. A kerítések magassága egységes kell, legyen, még akkor is, ha élő sövényt használunk telkünk határolására.

Burkolat:

A településrésze jellemző, hogy a térkő, mint burkolati elem megjelenik.

JAVASLAT: TÉRKÖVEK HASZNÁLATA, SORÁN A SZÜRKE SZÍNEZÉSŰ MŰKŐ, NEM JAVASOLT. A TÉGLAVÖRÖS SZÍN MELLETT AZ ŐSZILOMB SZÍNEZÉSŰ TÉRKŐ HASZNÁLATÁT IS JAVASOLJUK!

ÚJABB FALUSIAS LAKÓTERÜLET

Telepítési javaslat

Bokodon az épületek telepítése esetében a hagyományosnak tekinthető, oldalhatáron álló beépítési módot kell követni, hasonlóan a többi településrészhez.

Épületmagasság

A településen belül az egyszintes lakóépületek vannak túlsúlyban és ezek közé ékelődnek be a kétszintes, tetőtér beépítéses épületek. Az egyszintes házak között is vannak magassági eltérések a típusoknak,

tetőkialakításnak megfelelően.

Egy utca, vagy településrész vonzó arculatának egyik kulcsa a közel azonos épületmagasság. Az újonnan épülő, esetleg felújítandó épületnek is ugyanolyan magasságúnak kell lennie, mint a többi ház. A megengedett legnagyobb építménymagasság a lakóépület esetén általában 4,5 méter lehet, egyes területeken 7,5 méter. Az épületek magassága tetőtér beépítése esetén sem változhat. Ez különösen fontos arculati szempont a kisvárosi lakóterületnek számító számozott utcák sorházainál.

A kedvező utcakép megtartása és kialakítása érdekében az épületek utcai homlokzatmagasságának és utcai homlokzatszélességének megközelítően azonosnak kell lennie.

Tetőformák

Ebben a településrészben kétféle tetőtípus a megfigyelhető: manzárd-tető és a nyeregtető.

TETŐFELÚJÍTÁSNÁL MINDIG AZ EREDETI TÍPUSHOZ, FORMÁHOZ ÉS ANYAGHOZ RAGASZKODJUNK, AMI ILLESZKEDIK A KÖRNYEZETÉBE!

Héjazat

Nagyon hasonlít a történeti településrészhez, tehát itt sem ajánlott a túlhatározott karakterű, szinte önálló életet élő nagyhullámú, nagyméretű cserepek alkalmazása! Helyettük a természetes anyagok, cserép használata és a hódfarkú vagy egyeneavágású cserepek alkalmazása a javasolt. Zsindely használata elfogadható.

Homlokzat anyag- és szín használat

Vakolt homlokzatot alakítsunk ki, közel sima felülettel, kapart, dörzsölt, szórt felületképzések megengedettek. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat a homlokzatok tekintetében sem, színhasználatban törekedni kell a pasztel színek használatára.

JAVASLAT: KERÜLJÜK A TÖRTÉNELMI TELEPÜLÉSRÉSZRE INKÁBB JELLEMZŐ VILÁGOS, FEHÉR HOMLOKZATI SZÍNEKET! HASZNÁLJUK AZ EREDETI SZÜRKE, ÉS EGYÉB SZÍN ÁRNYALATOK VILÁGOSABB TÓNUSAIT.

Nyílászárók

Lehetőleg válasszunk fa (fa mintázatú egyéb) anyagú nyílászárókat, de a műanyag nyílászárók használata is megengedett. Tartsuk meg az eredeti ablakkiosztást, méreteket és darabszámot.

Az utólag felszerelt fehér redőnytokok beszerelése megengedett, de ahol lehet gondoljuk át a rejtett, fa vagy famintázatú, lehetőleg a nyílással azonos színű árnyékoló szerkezetek elhelyezésének lehetőségét.

Kerítések

Bokod Újabb településrészén az áttört kerítések egyaránt megtalálhatóak. Terméskőből vagy bontott téglából készült lábazatra fa kerítéselemeket helyezve pozitív hatással leszünk az utcaképre. Tömör kerítés építése esetén szóba jöhet a bontott téglá által nyújtott vidéki hangulat kihasználása is.

Kerítések kialakítása során alkalmazkodjunk az utcában esetleg már kialakult szokáshoz, rendhez. A kerítések magassága egységes kell, legyen, még akkor is, ha élő sövényt használunk telünk határolására.

JAVASLAT: A KERÍTÉS MAGASSÁGA ÉS VONALVEZETÉSE ILLESZKEDJEN AZ ÉPÜLETHEZ, FORMÁJÁBAN ÉS SZÍNÉBEN AZ ÉPÜLETTEL VALÓ HARMÓNIAÁRA TÖREKEDJEN! KERÜLJÜK A FELESLEGES HULLÁMOKAT ÉS DÍSZEKET!

Burkolatok

A településrésze jellemző, hogy a megszokott aszfalt és beton burkolatok mellett térkővel is találkozhatunk.

JAVASLAT: TÉRKÖVEK HASZNÁLATA, SZÜRKE SZÍNEZÉS VAGY EREDETI SZÍN MEGHAGYÁSA MELLETT AZ ŐSZILOMB SZÍNEZÉSŰ TÉRKŐ HASZNÁLTA IS JAVASOLT. A KAPUBEJÁRÓK KÉSZÜLHETNEK HELYI KŐ FELHASZNÁLÁSÁBÓL IS.

KISVÁROSÍAS TELEPÜLÉSRÉSZ

Tetőforma

Az 1960-as években épült sorházak egységes magasságban és eredetileg palatetővel készültek. Mára a felújítások miatt több ház tetején is lecserélték a héjazatot, vagy csak bitumenes tetőzsindellyel burkolták be a régi palatetőt. Van ahol a tetőteret beépítették

és tetőablakokat helyeztek el. A tetősíkból kiugró tetőablak alkalmazása nem javasolt. Tetőtér beépítés és a homlokzati elemek kialakítása során kiemelten javasolt a sorház szintű tervezés megvalósítása és annak megfelelően, típus alapján a kivitelezések elvégzése, hogy biztosítva legyen az egységes arculatú utcakép, mely ebben a különleges helyzetben lévő településrésznél is nagyon fontos. A tetőtér kialakítása nem járhat együtt az épület magasságának változtatásával. Az épületek tetőkialakítása nem

változtatható meg, a soron végigvonuló nyeregtető a mérvadó.

Homlokzat kialakítás

A számozott utcás sorházakból álló településrész házai 1960-as évek elején épültek azonos arculattal. A komor, szürke utcásor mára egészen más arcát mutatja. A területen a felújított épületek, harmonikus, vidám színeket kaptak, tulajdonviszonyok szerinti

elválasztással. A településrész különleges arculatához jól illik a változatos színvilág.

Ugyanakkor az utcakép további javítása érdekében érdemes lenne legalább utcánként egy egységes keretsínt választani és a homlokzatoknál azt érvényesíteni..

A tulajdonviszonyi határokat szemléltető eltérő színhasználat, világosabb, pasztel színekkel és akár anyagmintázattal (pl. téglá, kő) is jól mutat.

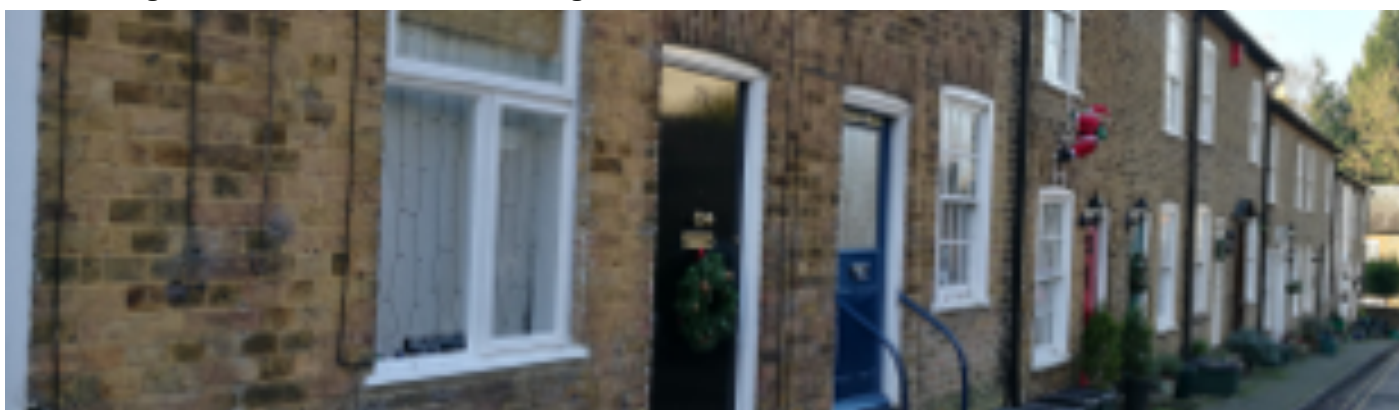
JAVASLAT: HOMLOKZATSZÍNEZÉS ELŐTT EGYEZTESSÜNK SZOMSZÉDAINK-KAL, HOGY A KÉT KAPCSOLÓDÓ ÉPÜLET SZÍNVILÁGÁBAN HARMONIZÁLJON.

Törekedjünk a homlokzatok díszítettségének visszafogottságára. Kerüljük az álstukkók alkalmazását. Az ablakok körüli keretek, ha már alkalmazzuk őket, akkor csak a homlokzat színének megfelelő árnyalatú festéssel emeljük ki, domború stukkók nélkül. A stukkók nélkülség és az egységes anyag és szín világ is harmonikus képet mutat London egyik bolygó városában is:

Forrás: Virág Emese, Orchard St, St Albans, Anglia

Héjazat kialakítása

A nem természetes színű és anyagú cserepek, vagy egyéb anyagú fedések (műpalák, lemezek, zszindelyek) alkalmazása is megengedett, színvilágukban a harsány színek alkalmazása kerülendő.

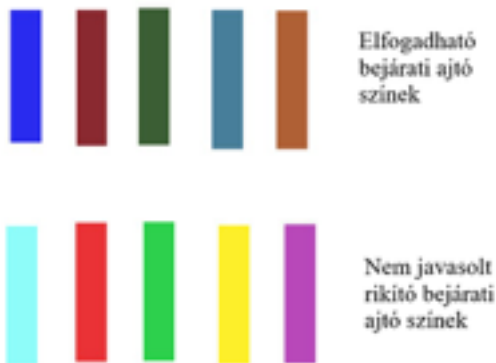
A hagyományosabb tetőfedő anyagok matt égetett természetes alapszínű agyagcserép fedés (natúrtól a mélyvörösre) is megengedett de ezeknél az anyagoknál a formavilág is nagyon fontos: egyenesvágású cserepek alkalmazása javasolt. Elfogadható a matt, grafitszürke korcolt lemez. A bejárati ajtók előtt jellemzőek a változatos kialakítású előtetők.

JAVASLAT: KIALAKÍTÁSUKBAN ILLESZKEDJENEK A TETŐ SZÍNÉHEZ ÉS ANYAGÁHOZ. A TÖMÖR, ZÁRT OLDAL, VALAMINT TARTÓ VAGY KISEBB TÁMASZTÓ ELEM NÉLKÜLI, KIZÁRÓLAG A FALRA SZERELT ELŐTETŐK KERÜLÉSE JAVASOLT. KARBONSZÁLAS, PLEXI-, MŰANYAG-, ÜVEG- ÉS FÉM HATÁSÚ ANYAGOK HASZNÁLATA KERÜLENDŐ. TERMÉSZETESE ANYAGOK KÖZÜL A FA PREFERÁLT ALAPANYAG.

Nyílászárók

Az alapvetően pasztel színű és téglavagy kő burkolatú homlokzatokhoz jól illeszthető a sötétebb zöld, vörös, kék színű döntően faanyagú bejárati ajtók.

Forrás: Virág Emese, Orchard St, St Albans, Anglia

Lehetőleg válasszunk fa (fa mintázatú egyéb) anyagú nyílászárókat. Minden esetben javasolt a természetes, szépen öregedő anyagok és a rikítók helyett a természetes, föld színek használata. Vegyük figyelembe, hogy míg a természetes anyagok felújíthatók, átfesthetők, addig a műanyag idővel nem javítható. Az utólag felszerelt fehér redőnytokok beszerelése helyett gondoljuk át a rejtett, fa vagy famintázatu, lehetőleg a nyílással azonos színű árnyékoló szerkezetek elhelyezésének lehetőségét. A hagyományos szerkezetek, az árnyékoláson és a vagyonvédelmen túl öltöztetik a homlokzatot! Utcafrontra csak rejtett redőnyszekrényt helyezünk el! Alkalmazhatunk lamellás kialakítású zsalugáttert, de jó

megoldás lehet a tömör kialakítású külső spaletta elhelyezése, melyre számos szép példát találunk.

JAVASLAT: KERÜLJÜK A FEHÉR SZÍNŰ ÉS MŰANYAG NYÍLÁSZÁRÓK HASZNÁLATÁT. JAVASOLJUK A SÖTÉTEBB SZÍNEK, VALAMINT A FÖLD SZÍNEK HASZNÁLATÁT AMI EGYARÁNT LEHET MŰANYAG VAGY FA ANYAGBÓL. UTCAFRONTRA CSAK REJTETT REDŐNYSZEKRÉNYT HELYEZZÜNK EL.

Kerítés

A kerítés használata elhagyható a területen helyette növényzet, fák, cserjék, bokrok telepítése javasolt.

Utcabútor

Az utcafrontra történő padkihelyezés esetén, törekedni kell a pasztell színek és lehetőség szerint téglá vagy fa anyagok használatát. Javaslat: A hosszabb padok torzíthatják a lakóházak kisebb bejáratát, emiatt maximum 2 fős ülő helyet biztosító pad kihelyezése a javasolt!

Burkolatok

A településrésze jellemző, hogy a megszokott aszfalt és beton burkolatok mellett térkővel is találkozhatunk.

JAVASLAT: TÉRKÖVEK HASZNÁLATA, SZÜRKE SZÍNEZÉS VAGY EREDETI SZÍN MEGHAGYÁSA MELLETT JAVASOLT.

Bokod zöldfelület kialakítási javaslata, kertek,

Az utcai növényzet minősége és mennyisége alapvetően befolyásolja a településképet. Ahol a járda és az úttest közötti távolság megengedi érdemes fákat, cserjéket telepíteni. A kikopott, kátyús zöldfelületek látványa csúnya.

A gondozott előkert a ház díszje. A portánk előtti terület ápolásával, dísznövények vagy telepítésével, díszes kiültetésekkel harmonikus utcaképet teremthetünk. Kertvárosban az utakat helyenként szélesebb zöldsáv kíséri, itt lehetőség van egységes fasorok kialakítására. A növényválasztásnál figyelembe kell venni a termőhelyi viszonyokat, a felsővezetékek helyzetét.

A kerten belül törekedjünk a zöldítésre és kerüljük az összefüggő kővel borított felületeket, melyeknek nyáron káros hő visszasugárzó hatása van! A fal mellett telepített növényzet javítja az épület hőhőzartását, mind emellett esztétikus látványt is nyújt! A közterületeken lévő fasorok fahiányainak pótlására ajánlott a fasorra jellemző faj, fajta alkalmazása, új fasor kialakításánál, vagy csak egy-egy fa ültetésénél is őshonos, táji adottságokhoz illő fajok választása, mint például: ezüst hárs (*Tiliatomentosa*), kislevelű hárs (*Tiliacordata*), korai juhar (*Acerplatanoides*). Új fasorok telepítésénél, a másodlagos használati lehetőséget is figyelembe véve a szelídgesztenye (*Castanea sativa*) telepítése javasolt. Lakóházak elé ültessünk gyümölcsfákat. A meggy a szilva ideális fajták a magasságuk miatt is.

Válasszunk olyan fajt, ami karaktert ad a településrésznek (pl. gyümölcsfa: szilva, cseresznye, dió). Ahol a nyílt árkok mellett szűkebb hely marad a növénytelepítésre, ott egy-egy karakteres, jó tűrőképességű évelő vagy cserje használatával lehet szép utcaképet elérni: levendula, zsálya, nőszirm, sásliliom, gólyaorr, őszirózsa, madárhúr, pünkösdirózsa, pimpó, rozmaring, cickafark, kúpvirág, kakukkfű, törperózsa a naposabb területekre, meténg, árnyliliom, gyöngyvirág, nefelejcs, waldstein pimpó, bőrlevél, kövérke, orbáncfű az árnyasabbra.

A település sorházas, kertvárosias részén a házsor előtti zöldfelület gondozott, dísznövényekkel gazdagon ültetett. Érdemes lenne több, a helyi ökológiai igényekhez illő fa telepítése, főleg árnyékolás végett, kedvezőbb mikroklíma kialakításáért. A területen ér-

demes lenne hársfákat telepíteni, melyek idővel, nagy lombzatukkal árnyékolnak, ugyanakkor karakteres megjelenésük tovább erősíti az övezet különleges arculatát.

JAVASLAT: KERÜLJÜK A TUJÁK ÉS EGYÉB TŰLEVELŰ ÖRÖKZÖLDEK ALKALMAZÁSÁT! A NYÍLT ÁRkok FONTOS TELEPÜLÉSKÉPI ELEMÉK, NE HAGYJUK GONDOZATLANUL! AZ ÁRkokAT ÁTSZELŐ GÉPKOCSIBEHAJTÓK ÉS HIDAK EGYSÉGES KIALAKÍTÁSA HOZZÁJÁRUL AZ EGYSÉGES, ESZTÉTIKUS FALUKÉPHEZ!

ERDŐ ÉS MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK

Bokod külterületének nagy része szántó terület, leszámítva az erdőterületeket és a Vértesi Natúrpark területét. A külterület értékes természeti területei a természetvédelmi szempontból lényeges ökológiai hálózatnak és a tájképvédelmi övezetnek is részei. Bokodon különösen fontos a természeti adottságok, rendszerek valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása következtében kialakult táj sajátos látványának, esztétikai jellemzőinek megőrzése.

A tájkép a község karakterének meghatározó alkotója. A védett tájkép fenntartása érdekében, ahol a szabályok az építkezést nem tiltják, ott a külterületi épületeket hagyományos formában, természetes anyagokból kell kialakítani, és magasságuknál különösen figyelni kell, az alacsony, tájba simuló méret betartására.

Az épületek tetőfedésére égetett cserép, vagy azzal egyező színárnyalatú betoncserép javasolt. A csillogó és rikító színű fémfedést, illetve fémborítást minden

épület esetében mellőzzük, mert zavaró hatású lehet a tájban.

Mezőgazdasági és ipari épületek esetében a semleges vagy természetes földszíneket érdemes alkalmazni a homlokzatok színezésekor.

A közművezetékeket és az elektronikus hírközlési vezetékeket és azokhoz tartozó építményeket tájba illesztett módon, kell elhelyezni, ha mód van rá, akkor a felszín alatt.

A külterületi fásítás során kizárólag őshonos fafajokat lehet ültetni, más fajok habitusukban, karakterükben megváltoztatják a tájképet.

Bokod község közigazgatási területe az Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetébe tartozik, a település jelentős részét lefedi az úgynevezett „Pusztavám VI. - szén” védnevű bányatelek, melynek jogosítottja a Vértesi Erőmű Zrt. Alábányászás miatt a település bizonyos területein építési korlátozások lehetnek: túl keskeny és magas épület építése nem javasolt.

GAZDASÁGI JELLEG

Nem mindegy, hogy ipari épületeink telepítése, megjelenése hogyan illeszkedik a természeti környezethez. Ha a település belterületi, beépített szövetéről van szó, fontos a helyi építészeti arculathoz való illeszkedés is.

Irányadó a (tagolt) magastető használata, a tájképe illő cserépfedéssel, vagy lemez/ fémlemez fedéssel, barna vagy szürke árnyalataiban. A hajlásszög tekintetében elfogadható a csarnok fesztávhoz igazodó alacsonyabb érték is.

Javasolt a fogadóépület, iroda funkciók nem könnyűszerkezetes, igényesebb kialakítása, természetes anyaghasználattal.

Nem elfogadható a védett tájképi környezetben a rikító színekben pompázó acélvázcsarnokok kihelyezése. Homlokzaton – mérlegelve az épület

méretét és a környezetben elfoglalt helyét –, javasolt a környezetbe olvadó – talaj, égbolt – színek, például grafit-szürke, antracit, vagy a meleg, visszafogott föld színek használata. Nem javasolt a csillógó felületek használata és a feltűnő, harsány, a teljes homlokzatot vagy tetőt elfoglaló cégnevek, logók megjelenítése sem. Különösen fontos az épületeket takaró és árnyékoló honos növényzet (fák) telepítése, az udvar és parkolók kulturált, parkosított kialakítása. Javasolt megoldás az egyszerű épülettömeg (csarnokszerkezet) közterületi fő homlokzatának a cég arculatát kifejező, a maradandót, megbízhatóságot sugalló hagyományos építőanyagokkal történő kialakítása. Ugyanakkor ne tévesszünk műfajt: az ipari épületek nem szerencsés, ha egy középület, színház, szálloda vagy bank épületre jellemző forma elemeit alkalmazzák. Az arculatot kifejező főhomlokzat mögött – kellő építészeti átmenettel – az oldal és hátsó homlokzat elemei már egyszerű, jó arányúak lehetnek.

6. JÓ PÉLDÁK

Hagyományos stíuselemeket is megőrzött, felújított parasztház

A Manzárd-tető cserépfedése illeszkedik a hagyományos forma és színvilághoz. A kinti pad mérete és hagyományos jellege harmonizál az épülettel.

Jó példa ez a ház arra, hogy tetőzete égetettcserép burkolatú a felújítás után is, pasztellszínű homlokzaton a stukkó díszítés színben és méretben igazodik az épülethez, a homlokzatot nem terheli a külső redőnytokok látványa. Az áttört kerítés oszlopai és lábazata terméskőből készültek, a magassága az ablakokkal is összhangban áll.

Egységes utcanévtáblák

Áttört kerítés igényes kivitelben, természetes anyagok felhasználásával.

Cégér természetes anyagok felhasználásával

7. JÓ PÉLDÁK

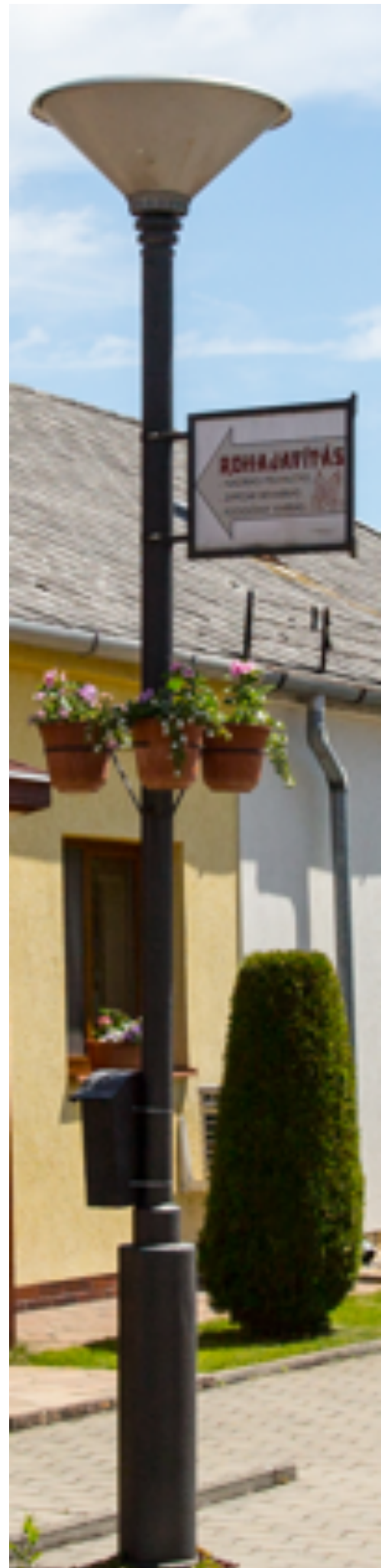
**SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK,
EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK**

Üzenetközvetítő táblák természetes anyagok felhasználásával

A kisvárosias lakóterület sajátos lámpaoszlopai kiváló lehetőséget biztosítanak reklámfelületek elhelyezésére.

JAVASLAT: A KÖTÖTT MAXIMÁLIS MÉRET MEGTARTÁSA ÉS A FELIRATOK KIVITELEZÉSE SORÁN A MEGVILÁGÍTÁST HASZNÁLJUK A VILÁGÍTÓ FELIRATOK HELYETT!

Magyarországon is egyre elterjedtebb a napenergia felhasználása. Napelemeden kívül a napkollektor használata is kezd elterjedni. Mindkét esetben a technológia adott, a napelemek, napkollektorok kinézetén esztétikailag nem lehet javítani, azonban a tetőkre való felhelyezésnél az esztétikai megjelenésre már oda kell figyelni több szempontból is.

Ezeket a berendezéseket az utcakép védelmében az utcafronttól a lehető legtávolabb, például a hátsókerti tetőfelületen célszerű elhelyezni. Érdeemes a paneleket egy tömbben tartani, a lépcsőzés és az ugráló vonalvezetés megbontja a tető egységes, nyugodt látványát.

Elhelyezésük csak oromzatos magastetőn, és kizárólag a tetősíkban maradva kívánatos, ne döntsük meg semmilyen irányban. Védett utcakép, vagy homlokzat esetén, vagy ha a déli tájolással a fentiek nem egyeztethetők össze, meggondolandó a kertben, támfalra, esetleg a kerítésre való telepítésük.

Az utcai homlokzatra ne helyezzünk parabolaantennát, légkondicionáló berendezés külső egységét, illetve ha lehet parapetet se, valamint közművezeteket közterületről látható módon se helyezzünk el. Ezek mind megbontják a homlokzat egységét, még akkor is, ha egy szépen felújított épületről beszélünk. Ezek

kerüljenek a ház hátsókert felé néző falfelületére.

A riasztóberendezésről is külön szót kell ejteni. A riasztó külső egysége a legszebb homlokzat látványát is meg tudja bontani. Nem javasolt a berendezést a főhomlokzat közepére helyezni, hanem esztétikusabb és településképileg is szerencsésebb hely az oldalhomlokzat, esetleg egy takart hely, hiszen a legtöbb esetben nem a fény, hanem a hangjelzés és a biztonsági szolgálathoz való közvetlen kapcsolat a lényeges a riasztás folyamatában.

TELEPÜLÉSEINKEN NAGY GONDOT JELENT A MÁRA MÁR KAOZTIKUSSÁ VÁLT LÉGVEZETÉKEK VISSZATASZÍTÓ LÁTVÁNYA. SOK TELEPÜLÉS ÓFALUI RÉSZÉN MÁR CSAK FÖLDKÁBELES BEKÖTÉSEKET ENGEDÉLYEZNEK. BOKOD IS OLYAN ÉRTÉKES TELEPÜLÉSRÉSZEKKEL RENDELKEZIK, AHOL ÉRDEMES LENNE A KIVÁLTÁSOK LEHETŐSÉGÉVEL ÉLNI.

